Aan: gemeenteraad Nijkerk

Van: Referendumcommissie gemeente Nijkerk

Betreft: **Evaluatie inleidend verzoek referendum februari 2025**

Datum: 6 mei 2025

Geachte gemeenteraad,

In februari 2025 heeft u een inleidend verzoek ontvangen en behandeld voor het houden van een referendum over het raadsvoorstel ‘Plannen van aanpak opvang asielzoekers gemeente Nijkerk’. Volgens de Referendumverordening (artikel 4.1 lid f) brengt de commissie binnen drie maanden een evaluatie uit over het referendumproces. De commissie kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen over onder andere aanpassingen in de verordening en de procedure (artikel 4.2). Via deze brief geven we aan beide punten invulling.

Evaluatie van het proces
Op 27 juni 2024 heeft uw raad een referendumcommissie ingesteld en de leden van de commissie benoemd. In september zijn we als commissie gestart met een aantal inwerkbijeenkomsten. Onze inwerkperiode was nog niet afgerond toen het inleidend verzoek bekend werd, maar we waren wel voldoende voorbereid om voor de eerste keer onze werkzaamheden te verrichten.

Onze werkzaamheden startten toen eind januari bleek dat er een verzoek voor het ondersteunen van een referendum rondging in de media. We werden geïnformeerd dat de gemeente contact zocht met de initiatiefnemers omdat het formulier dat hierbij gebruikt werd niet leek te voldoen aan de voorschriften uit de Referendumverordening. Op 30 januari hebben we als commissie overlegd over het formulier van de initiatiefnemers en over het inmiddels door de gemeente opgestelde formulier. We hebben daarbij getoetst of het formulier voldeed aan de voorschriften uit de verordening en of het formulier voor inwoners duidelijk en begrijpelijk was. We constateerden dat het formulier van de initiatiefnemers niet voldeed aan de voorschriften uit de verordening. Op 31 januari hebben we over het door de gemeente opgestelde formulier een positief advies uitgebracht aan de voorzitter van de gemeenteraad. Dezelfde dag is dit formulier door de voorzitter aan de initiatiefnemers verstrekt en kort daarna ook (conform de verordening) via de gemeentelijke website aangeboden. De commissie vindt dat dit proces correct is verlopen.

Een volgende taak van onze commissie was om de raad te adviseren of er sprake was van een uitgezonderd besluit. Ons advies aan uw raad was dat er geen sprake was van een uitgezonderd besluit, zoals bedoeld in artikel 2, lid 2 onderdelen a t/m j. Tijdens de beraadslagingen over het advies kwamen ook aspecten aan de orde die door ons als commissie moeilijk gewogen konden worden, omdat deze raakten aan de bestuurlijke afweging. Wij hebben ervoor gekozen om deze wel te benoemen en ter overweging aan de raad mee te geven in ons advies. Op deze wijze kon u deze overwegingen betrekken bij de afweging of er volgens onderdeel k van artikel 2 lid 2 sprake was van ‘dringende redenen’ om geen referendum te houden. Wij denken hiermee een compleet advies aan u te hebben voorgelegd.

We hebben ervaren dat een goede formulering van dit advies nog niet zo eenvoudig was. Door ons is ervoor gekozen om de bewoordingen aan te laten sluiten bij de juridische bewoordingen uit de

verordening. Dit maakte het advies achteraf bezien minder goed leesbaar en duidelijk. Als commissie willen we in het vervolg daarom naast het advies in juridische taal ook een toelichting in duidelijke taal opnemen.

Tenslotte willen we bij deze terugblik benoemen dat de ondersteuning vanuit de raadsgriffie en de ambtelijke ondersteuning uitstekend was.

Advies mogelijke aanpassingen verordening
Nu voor de eerste keer de Verordening is gebruikt, hebben we ook gekeken naar mogelijke aanpassingen en verduidelijkingen hierin. We willen u op twee aspecten iets meegeven.

Ten eerste de mogelijkheden voor het onderwerp van het referendum. In de huidige verordening is vastgelegd dat het alleen om een ontwerp raadsbesluit kan gaan. We geven u in overweging om inwoners de mogelijkheid te geven om in algemene zin (dus zonder dat er een ontwerp-raadsbesluit is) over maatschappelijke problemen een referendum aan te kunnen vragen. Dit verbreedt de mogelijkheden voor inwoners om dit instrument te gebruiken. Vanzelfsprekend zou er, als u als raad deze mogelijkheid ook overweegt, gekeken moeten worden hoe dit op een juiste manier in de verordening uitgewerkt kan worden.

Ten tweede geven we u mee dat het goed zou zijn om in de verordening (artikel 6.8), bij een eventuele toekomstige aanpassing van de verordening, het maximaal aantal termijnen op te nemen dat wij als leden zitting kunnen hebben in de referendumcommissie. We zijn als commissie overigens voornemens om te kijken hoe we continuïteit en vernieuwing kunnen borgen bij (her)benoeming van leden.

Met vriendelijke groet,

Namens de referendumcommissie gemeente Nijkerk,
Henk van den Boom,
voorzitter